

cházejí však právní ochrany, pokud předpisy zákonné neodkazují jejich vyřízení do řízení nesporného, pouze řádným pořadem práva. Právem proto první soudce o žalobě jednal sporně a bylo odvolání, vytýkající v tomto směru zmatečnost, zamítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání shledává rozsudek odvolacího soudu i řízení jemu předcházejší zmatečným a právní posouzení věci pochybeným, protože sporná smlouva jest smlouvou nájemní, jež podle zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n. může býti vypověděna toliko se svolením soudu. Než dovolatel mylně uvádí, že v této smlouvě jest hned v úvodu výslovně řečeno, že najímá vedení živnosti, neboť smlouva vůbec neužívá tohoto výrazu a stanoví, že žalovaný jako obchodvedoucí číšník přijímá vedení hostinské živnosti žalobcovy. Výtka, že odvolací soud přehlíží ustanovení § 916 obč. zák. o posuzování smluv zastřešených, jest bezpodstatnou, neboť v první stolici nebyly tvrzeny a z provedených důkazů nevyplynuly skutečnosti, z nichž by bylo lze usuzovati, že úmluvou, žalovaným podepsanou, mělo býti zakryto jednání jiné. Vzhledem k obsahu této smlouvy a se zřetelem na zjištěnou okolnost, že žalovaný byl u nemocenské pokladny hlášen jako číšník a že žalobce sám odbíral pivo pro svou živnost na svůj účet, předchozí soudové právem dospěli k úsudku, že tu nejde ani o pacht žalobcovy živnosti hostinské ani o nájem sporných místností a že tudíž nemá místa řízení ve smyslu cit. zák. o ochraně nájemníků. Tohoto zákona nemohl by se žalovaný s úspěchem dovolávati ani tehdy, kdyby neužíval sporných místností jako žalobcův číšník, nýbrž jakožto jeho obchodvedoucí (náměstek), k provozování živnosti, byť i s omezením a bez svolení živnostenského úřadu, zmocněný; neboť i v tom případě užívání obytných místností a část výtěžku z prodaného piva, jakož i výtěžek z ostatních vedlejších obchodů této živnosti byly mu úplatou (§ 1004 obč. zák.).

Čís. 1594.

Při posuzování přípustnosti dovolání s hlediska § 502, odstavec třetí, c. ř. s. nelze sečísti hodnotu předmětů sporů, jež byly dle § 187, odstavec první, c. ř. s. spojeny ke společnému projednání a dle § 187, odstavec druhý c. ř. s. rozhodnuty tímž rozsudkem.

Námítka pasivní legitimace teprve v řízení odvolacím jest nedovolenou novotou.

Nejen k majiteli konta, nýbrž i ku vplátniteli na konto poštovní spořitelny jest poštovní spořitelna v poměru plnomocenském.

Ustanovení § 1, odstavec čtvrtý, nařízení ze dne 17. listopadu 1921, čís. 8 sb. z. a n. na rok 1922 má na mysli jen takové bankovky, při nichž nepřisluší státu nárok na plnou náhradu vůči osobě třetí.

(Rozh. ze dne 29. března 1922, Rv II 415/21.)

Žalovaná obec vplatila po dvakráte u poštovní spořitelny tisícikorunovými bankovkami, z nichž byly pak bankovním úřadem ministerstva

financí pozastaveny z první platby dvě a z druhé jedna jako padělky. Žalobě o zaplacení 2000 Kč a 1000 Kč proti vydání potvrzení bankovního úřadu o zabavení bylo procesním soudem první stolice vyhověno. Odvolací soud rozsudek potvrdil, nevyhověv odvolání žalované ani vedlejších intervenientů (od nichž obec padělané bankovky obdržela).

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalované co do 1000 K a nevyhověl mu, aniž dovolání vedlejší intervenientky, co do nároku na zaplacení 2000 K.

Důvody:

Žalovaná obec prohlašuje v dovolacím spise, že bere rozsudek odvolacího soudu v odpor co do celého jeho obsahu, a navrhuje, by odvolací rozsudek byl změněn v ten rozum, že se žaloba zamítá. Odporuje tedy rozsudku odvolacího soudu jak co do nároku na zaplacení 2000 Kč, tak i co do nároku na zaplacení 1000 Kč, přehlíží však, že tu jde o dva samostatné nároky, spočívající na různých podkladech skutkových, a uplatňované různými žalobami. Nahodilou okolností, že byly obě rozepře dle § 187 c. ř. s. spojeny ke společnému jednání, a podle druhého odstavce téhož § 187 vyřízeny jediným rozsudkem, nepozbyly žalobní nároky své samostatnosti, neboť ustanovení § 187 c. ř. s. jsou jen rázu formálního; a ježto ohledně nároku na zaplacení 1000 Kč, vymáhaného zvláštní žalobou jsou tu srovnalé rozsudky nižších soudů, jest dovolání žalované obce v tomto směru nepřipustné (§ 502 c. ř. s.), a bylo proto v té části odmítnuto. Pokud se tkne nároku na zaplacení 2000 Kč, uplatňovaného druhou žalobou, jest dovolání žalované obce přípustné, ale bezdůvodné. Totéž platí o dovolání vedlejší intervenientky. Žalovaná spatřuje nesprávné posouzení právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) především v tom, že odvolací soud odmítl námitku nedostatku pasivní legitimace jako nedovolenou novotu, ač prý dle § 482 c. ř. s. jen nové skutkové okolnosti a důkazy nesmějí (kromě případů tam uvedených) v odvolacím řízení býti předneseny. Ale žalovaná zapomíná, že v první odstavci § 482 c. ř. s. výslovně se stanoví, že v jednání před odvolacím soudem nesmějí býti vzneseny ani nový nárok, a ni nová námitka. Námitka, že se žalované nedostává pasivní legitimace ke sporu, v první stolici nebyla učiněna; když tedy — ostatně ani žalovanou, nýbrž vedlejší intervenientkou — vznesena byla teprve v odvolacím řízení, označil ji odvolací soud právem jako námitku novou, v odvolacím řízení nepřipustnou. Než i kdyby byla tato námitka považována za přípustnou, nemohla by vésti k zamítnutí žaloby, poněvadž by byla bezdůvodnou. Žalovaná odvozuje nedostatek pasivní legitimace z toho, že není obohacena. Avšak otázku obohacení lze v tomto sporu ponechat úplně stranou, ježto pasivní legitimaci žalované a spolu oprávněnost žalobního nároku nutno uznati z jiných právních hledisek. Správně použily nižší soudy na sporný případ předpisů §§ 1403 a 1014 obč. zák. Lze beze všeho připustiti, že trvá poměr plnomocenský mezi poštovní správou (poštovním šekovým úřadem) a majitelem konta poštovního šekového úřadu, tím však není vyloučen podobný právní poměr mezi poštovní správou a tím, kdo vplácí peníze na složenku poštovního šekového úřadu. Odesílatel zmocňuje poštovní správu, by na jeho účet vyplatila, po případě k dobru připsala splacený peníz příjemci, zároveň však zmocňuje

příjemce, by peníz ten na odesílatelův účet přijal od poštovní správy. Tímto obsahem nabývá zmocnitelský poměr zvláštního právního rázu, stává se zvláštní odrůdou zmocnitelské smlouvy, kterouž zákon nazývá poukazem, a již upravuje zvlášť v §§ 1400 a násl. obč. zák., stanově výslovně v § 1403 obč. zák., že není-li mezi poukazatelem a poukázaným jiného právního důvodu, platí pro právní poměr mezi oběma předpisy o zmocňovací smlouvě. Jest tu tedy přímý poměr mezi poštovní správou a obcí města M. jakožto odesílatelkou peněz, a tím dána jak aktivní legitimace žalujícího eráru, tak i pasivní legitimace žalované městské obce. Když tomu tak jest, nelze spatřovati právní omyl v tom, že odvolací soud použil na sporný případ ustanovení § 1014 obč. zák., dle něhož může zmocněnec požadovati na zmocniteli náhradu veškerého nákladu, jež učinil, aby provedl daný příkaz. Že byl peníz, splacený žalovanou, k dobru připsán majiteli konta, připouští žalovaná v dovolacím spise jako něco samozřejmého. Tímto dobropisem a vyrozuměním o něm nabyt však majitel konta proti poštovní správě (poštovnímu šekovému úřadu) nároku na vyplacení dotyčné částky (§ 1400 obč. zák.), a to v zákonných platidlech. Názor, že poštovní správa může prostě zrušiti dobropis, jest neudržitelný. Nesejde na tom, zda peníz byl skutečně již vyplacen čili nic, — a proto nelze přiznati rozhodného významu výtce, že odvolací soud v rozporu se spisy předpokládá, že peníz byl vyplacen (§ 503 čís. 3 c. ř. s.), neboť majiteli konta přísluší každým způsobem proti poštovní správě nárok na výplatu, jež může kdykoli realizovati. Poněvadž pak žalovaná odevzdala poštovní správě bankovky, které, byvše opatřeny padělanými kolky, nebyly zákonnými platidly a bankovním úřadem byly odebrány, nemá žalující erár vzájemné hodnoty, a může tedy dle dotčeného § 1014 žádati ji na žalované. Námitka, že jde o nárok ze správy, který zanikl uplynutím šestiměsíční lhůty § 933 obč. zák., neobstojí. Byla by odůvodněna, kdyby byl žalující erár uplatňoval nárok ze správy, nebo kdyby žalobní nárok dle povahy věci nemohl býti ničím jiným, než nárokem ze správy. Tomu tak není, neboť žalující erár výslovně opírá žalobní nárok o ustanovení §§ 1403, 1014 obč. zák., nárok dle § 1014 obč. zák. však nepodléhá propadné lhůtě § 933 obč. zák. K témuž důsledku dospělo by se, kdyby právní poměr mezi spornými stranami nebyl posuzován dle předpisů o smlouvě zmocnitelské, nýbrž dle pravidel smluv úplatných. Neboť tu by podstata právního poměru mezi stranami, ať by smlouva byla nazývána jakkoliv, záležela v tom, že poštovní správa, přijavši od žalované složený peníz, zavázala se za úplatu, vyplatiti týž peníz majiteli konta, po případě připsati týž peníz k dobru na jeho kontu. Vzájemné plnění, na něž by poštovní správa, splnivši se své strany smlouvu, vůči žalované měla nárok, záleželo by pak ve složení téže částky v zákonných platidlech. Když tedy žalovaná složila částku v bankovkách, které byly opatřeny padělanými kolky a proto nebyly zákonnými platidly, nesplnila svého smluvního závazku vůči poštovní správě a byla by přímo ze smlouvy povinna tak učiniti. O tom, že ani tento nárok na plnění nezaniká po šesti měsících, netřeba se šířiti. V těch směrech není tu tedy uplatňovaného dovolacího důvodu § 503 čís. 4 c. ř. s. Že nelze odvoditi žalobní nárok z ustanovení § 1042 obč. zák., možno připustiti, neboť názor, že žalující erár učinil za žalovanou náklad, který by byla tato musila dle zákona sama učiniti, nemá opory ve zjištěném ději; ale tento mylný názor odvolacího soudu nemění — hledíc k tomu,

co bylo vyloženo, -- ničeho na věci, a proto dovolání žalované, opírané v tom směru o dovolací důvody § 503 čís. 3 a 4 c. ř. s., nemůže míti úspěchu. Když pak žalobní nárok jest odůvodněn již dle §§ 1403, 1014 obč. zák., netřeba uvažovati o tom, zda by mohl býti odvozen též z ustanovení §§ 1422, 1423 obč. zák. nebo z předpisů o obohacení, a lze pominouti příslušné vývody dovolacího spisu žalované. Tím vyvráceny z největší části také již dovolací vývody vedlejší intervenientky, které se v podstatě kryjí s vývody dovolacího spisu žalované, a stačí proto dodatí vůči dovolacímu spisu vedlejší intervenientky jen ještě toto: Dovolacího důvodu § 503 čís. 3 c. ř. s. vedlejší intervenientka nedoličuje po zákonu, nedokazujíc, že odvolací rozsudek spočívá v podstatné části na předpokladu skutkovém, kterýž odporuje spisům. Pokud vedlejší intervenientka s hlediska § 503 čís. 4 c. ř. s. vytýká, že žalovaná mohla býti odsouzena jen proti vydání pozastavených bankovek, připomíná se, že potvrzení o tom, že byly dotyčné bankovky odebrány bankovním úřadem (§ 10 (6) nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n.) nastupuje na místo bankovek samých, a že v rozsudkovém výroku bylo zaplacení částky 2000 Kč výslovně učiněno závislým na vydání tohoto potvrzení. Z toho, že žalující strana nevrátila pozastavené bankovky (vlastně bankovky neokolkované) v době, kdy kurs byl ještě příznivější, nebyl žalovanou odvozován nárok na náhradu škody, jež v první stolici namítala compensando proti žalobnímu nároku; příslušné vývody dovolacího spisu jsou tedy bezpodstatné. S právního hlediska výše naznačeného nebylo třeba prováděti důkazy, uvedené v dovolacím spise vedlejší intervenientky, a nelze proto spatřovati neúplnost řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) v tom, že nebyly připuštěny soudem odvolacím. Konečně položil si dovolací soud ještě tu otázku, trvá-li nárok žalobní přes ustanovení § 1 odstavec čtvrtý nařízení vlády ze dne 17. listopadu 1921, čís. 8 sb. z. a n. z roku 1922, dle něhož bankovky Rakousko-uherské banky s padělanými kolky československými, jichž vlastníkem jest stát, odepíší se jako ztráta celou jmenovitou hodnotou. K této otázce dlužno dle názoru nejvyššího soudu odpověděti kladně, ježto ustanovení to má patrně na mysli jen takové bankovky, při kterých státu nepřísluší nárok na plnou hodnotu vůči osobě třetí.

Čís. 1595.

Má-li manželka sama s dostatek vlastních prostředků na výživu, nemůže se domáhati nového spořádání majetkových poměrů (výživného) ve smyslu § 19 rozl. zák.

(Rozh. ze dne 29. března 1922, Rv II 9/22.)

V roce 1916 bylo manželství stran rozvedeno a manžel uznán povinným platiti manželce výživné měsíčních 130 K. Pozdějším žalobám, jimiž domáhala se manželka zvýšení výživného, bylo soudy vyhověno. Rovněž žalobě o zvýšení výživného o dalších 400 K měsíčně, zadané v roce 1921, (manželství bylo zatím v nesporném řízení rozloučeno) oba nižší soudy vyhověly. Odvolací soud uvedl v důvodech: V první řadě uplatňuje odvolatel důvod nesprávného právního posouzení, který shledává hlavně v tom, že soud první stolice nesprávně si vyložil okolnost, že